תורה אור

עיקבי נימהון ש"מ מלתחת רבי ש"מ, ואלא הא דתניא נזיר שגילחוהו לסטים ושיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו סותר ואי סלקא דעתך מלתחת רבי, ליסתור? כגון שגילחוהו אחר מלאת ומני רבי אליעזר היא *דאמר כל אחר מלאת ז' סותר, מ"ט דר"א? יליף תגלחת טהרה מתגלחת טומאה מה תגלחת טומאה שבעה אף תגלחת טהרה שבעה וקים להו לרבנן כל ז' יומין אתיא מוייא כדי לכוף ראשו לעיקרו: נזיר שגילח בין בתער בין בזוג או שסיפסף כל שהוא חייב: ת"ר תער אין לי אלא תער, תלש מירט סיפסף כל שהוא מנין? ת"ל קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו דברי ר' יאשיה, ר' יונתן אומר תער, אין לי אלא תער, מירט תלש סיפסף כל שהוא פטור והכתיב קדוש יהיה? למימרא דאם גילח ליה בתער קאים עליה בעשה ול"ת, תניא אידך תער, אין לי אלא תער, תלש מירט סיפסף כל שהוא מנין ת"ל לא יעבור על ראשו, ומאחר שסופינו לרבות כל דבר מה ת"ל תער לא יעבור על ראשו לפי שלא למדנו לתגלחת האחרונה (א) שיהיה בתער, ללמדו ממצורע אי אפשר שאין

במדבר ו

שם

עיקבי נימהון. זקנס הסמוך לסנטר נראה לבן אלמא מלתחת רבי וה"ה דמסקרתא נמי הוה מצי לאוכוחי הכי דכשגדל הצמר אין סוף הצמר א) הצבוע בבהמה צבוע: **לסתור**. דהא ס"ד מלתחת רבי פירוש דהא הוכחנו דמלתחת רבי וא"כ לא נשאר משער שהיה בו משעת קבלת נזירות כדי לכוף ראשו לעיקרו אלא ש"מ מלמעלה רבי ואותו שנשאר הייט אותו דמעיקרא: **כגון** שגלחוהו אחר מלאת. ביום ל' ומני ר' אליעזר היא דאמר כל אחר מלאת ז' סותר אם נטמא עד שיזה ג' וז' וכן אם גלחוהו ביום ל' סותר ז', שלא יכול לגלח תגלחת נזרו עד אחר ז': **ומ"ט** דר"א. קאי ב) [אלעיל] כלומר מ"ט אמרת לר' אליעזר כי גלחוהו אחר מלאת דסגי בז' והא אין גידול שיער פחות משלשים יום: **יליף** תגלחת טהרה. סתירה שהיא ע"י תגלחת שהיא טהורה מסתירה הבאה ע"י טומאה מה תגלחת כי נטמא ביום ל' ממתין ז' [ותו לא] אף תגלחת טהרה כשגלחוהו ולא שיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו ז' ותו לא: **וקים** להו לרבנן דכל ז' אין השערות גדילין אלא כדי לכוף ג) אינו סותר כלום דבגידול של סתירת ז' אינו גדול כי אם כדי לכוף א"כ לא בעינן ז' לתגלחתו שיהיה בשער ראשו אלא כדי לכוף ואם גלחוהו אחר מלאת נמי ושיירו בו כדי לכוף אינו סותר אבל ודאי תגלחת דתוך מלאת סותר ד) כדלקמן מטעם גידול שער אבל כשגלחוהו אחר מלאת כיון שהיה לפניו גידול שער ביום שלשים הראוי לתגלחת כדאמרן מדאורייתא דיו בכך ומיהו ז' יש לו להמתין וילפינן מתגלחת טומאה ואע"ג דלא דמי לגמרי דהתם צריך להמתין ז' כדי להביא קרבנותיו בטהרה מ"מ שוו חכמים שתם סתירה לתגלחת דאחר מלאת לסתירת טומאה אבל לרבנן ודאי כיון ה) [דאם] נטמא [לאחר מלאת] סותר ל' יום כדאמרינן בפ"ג (דף טז:) ה"נ הוו ילפי' כל תגלחת ו) (דטומאה) דלאחר מלאת לסתירת ל' כמו בטומאה דבעינן בשעת תגלחת גידול שער של ל' יום כי גלחוהו נמי אחר מלאת יהיה סותר ל' יום ולא הוה סגי כמו ששיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו כ"א שיירו בו מה שראוי ליגדל בל' יום ולכך אוקמי' דוקא כר' אליעזר אבל ודאי כרבנן נמי מצי לאוקמי וכגון שגלחוהו ז) [ביום ל"ב או ל"ג] אמרו רבנן לר"א דנטמא ביום ל"ב דאינו סותר אלא ז' כדפ"ל ושמא י"ל ח) דמודו כעין אחר מלאת שהביא קרבנו [דאינו סותר כלום] ודוקא לר' אליעזר דאמר תגלחת מעכבא שאם גלחוהו לסטים ולא שיירו בו כדי לכוף סותר ל' יום כדי לגלח ולחזור ולהביא קרבנותיו אבל לרבנן דאמרי דתגלחת ט) [דאחר מלאת] לא מעכבא אינו סותר כלום ומותר לשתות יין מיד אחר שהביא קרבנותיו והכי דלרבנן נמי טעון תגלחת למצוה וצריך להמתין ז' ימים ליסגא [דאינו] סותר משמע דאם לא שיירו בעיא סתירה שיש שום איסור מכח נזירות עליו או שאסור לשתות ביין או לשום דבר אחר כל כמה דלא חזר וגילח ולרבנן לא הוי שום איסור עליו: **ת"ר** אין לי אלא תער. דוקא שלוקה, תלש בה כל שהוא פירוש שלא בתער, בין שעקר השער מתחילתו סמוך לראשו ומיהו שלא כעין תער ובין שלא עקרו לגמרי כ"א מקלתו מנין לאסור ת"ל "קדוש יהיה גדל פרע" שמצוה לגדל שער ועובר בעשה אי מגלח ממנו כלל גם כי אינו קוצצו לגמרי מעיקרו, אבל בקוצץ מעיקרו לגמרי כעין תער איכא לאו בכל המעבירין כדתני ברייתא דלא פליגי אהדדי אבל ניחא ליה להאי תנא למימר "קדוש יהיה גדל פרע" דמיניה שמעינן איסור אינו קוצץ לגמרי מעיקרו: **רבי** יונתן אמר אין כו' תלש סיפסף פטור. בין כי נמי תלש מעיקרו בין אינו תלש מעיקרו אינו עובר כלל אפי' כעין תער אלא בתער ולא בשאר מעבירין וכן משמע הסוגיא דלקמן דלר' אליעזר נזיר אינו חייב בשאר מעבירין א"כ [אנו] זקוקין לומר דהא מהנך אית ליה הכי ולכולהו שאר תנאי אמרי דמיחייב בשאר מעבירין א"כ ר' יונתן הוא דסבר הכי: **והכתיב** קדוש יהיה גדל פרע. ומשמע דאיסור עשה מיהא איכא י) (למעבירין, ומשני דכי מגלח בתער ראשו לאו ועשה אבל שלא בתער גם כי גילח הכל ליכא לאו ולא עשה: **כל** שהוא. פירוש אפי' שער [א'] ת"ל לא יעבור על ראשו לרבות כל המעבירין ובלבד שיהא כעין תער מעיקרו משרשו לגמרי ותנא דמתני' נמי ס"ל כהאי תנא וכת"ק דר' יונתן: **ומאחר** שסופינו לרבות כל דבר אפילו שאר מעבירין כ) מה ת"ל תער. [תימה לימא] לאשמועינן כעין תער ל) לרבות משחית וכו': **לפי** שלא למדנו תגלחת האחרונה שיהא בתער וללמדו ממצורע אי אפשר שאין לומדין קל מחמור להחמיר עליו. ולקמן ילפינן מהיכא פשיטא להאי תנא 'דתגלחת מצורע בתער' והא לא כתיב תער בפירוש: [***שאין** דנין קל מחמור. שהמצורע חמור שטעון תגלחת כל שער גופו דכתיב (ויקרא יד) והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו וגו' ואמר בנזיר שהוא קל שאינו צריך לגלח אלא ראשו כדכתיב בהדיא בקרא ולכך לא יטעון תער [לכך] כתיב "תער לא יעבור" ואם אינו ענין לאיסור העברה שבתוך נזירותו דהא ט) [איהו] בכל המעבירין לקי תניהו לענין תגלחת למצות הגלחתו של סוף נזירותו דאינו אלא בתער:

וש"מ מלתחת רבי והא סברא היא במידי דתניא: *ושו מדלבעי ספיא דיקניון: כי היכי דליתחזו דרדקיא ובתר הכי חיורי א) דיקניהון מתלבנים עיקרי שערי זקנם ש"מ דמלתחת רבי ומאי דקא קדים האי נזיר שקלוה מיניה ואיבעי ליה למיסתר ולמימני נזירות אחרת כי היכי דליקדוש שיער: **אלא הא דתניא נזיר שגילחוהו לסטים ושיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו סותר**. ואמאי אינו סותר ליסתור דהא אמרינן דמלתחת רבי ושקלוה מיניה להאי שיער דאקדים ב) שלא נגלח עד סוף נזירותו: לעולם מלתחת רבי והכא במאי עסקינן כגון שגילחוהו אחר מלאת ל' ג) לנזירותו קודם שהספיק נגלח והא מני ר' אליעזר היא דאמר לעיל בפ' מי שאמר הריני נזיר מגלח (דף טז:) דכל אחר מלאת ז' סותר באם נטמא יום ק"א ר' אליעזר אומר אינו סותר אלא ז' לאחר תגלחת כי היכי דבתוך אלו ז' ימים שירבי מזיא כי היכי דתיהוי כדי לכוף ראשו לעיקרו והכא נמי הואיל דפשו ליה כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו צריך ליסתור כלום אלא מיד מגלח: **מ"ט דר' אליעזר**. דאמר כל לאחר מלאת ז' ימים סותר ותו לא, בשלמא כי נטמא לאחר מלאת דסותר ז' כנגד ז' ימים שמונה בהן ג' וז' ומגלח בשביעי כדתניא לקמן (דף מד:) תגלחת הטומאה כיצד מזה בשלישי ובז' [ומגלח בז'] כדכתי' וביו' השביעי יגלחנו: מה תגלחת טומאה לאחר שנטמא מגלח לאחר ז' וכדפרישית אף תגלחת טהרה לאחר מלאת אינו צריך למנות אלא ז' לאחר תגלחת כדי שיהא יכול לגדל קצת שיער בתגלחת טהרה וקודם מלאת לא מיתוקמא משום דקודם מלאת סותר ל' וכדפרשינן בפירקא לעיל (ד' ו:) לדברי ר' אליעזר התורה אמרה נטמא ביום מלאת תן לו תורת נזיר אלא כל אחר מלאת נטמא או נתגלח לגמרי שלא הניחו בו שיער כלל סגי ליה בתגלחת כל דהו ואמור רבנן כיון דבהנך ז' ימים גדלה מזיא כדי לכוף ראשו לעיקרו סגיא ואינו הכא כיון דשיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו צריך ליסתור כלל ומגלח לאלתר ומביא קרבנותיו ומותר ביין: **שלש**. שיער בסמוך לבשר אבל לא עקרו לגמרי וכגון שעיקרו נראה: **מירטו**. דעקרו לגמרי ממקום גידולו: **סיפסף** ד) כמו סוף: **ת"ל קדוש יהיה**. שלא ישירנו בשום דבר ויניחנו לגדל פרע: **והכתיב (אומר) קדוש יהיה גדל פרע**. דמשמע קדוש יהיה שלא ה) ישירנו בשום דבר להכי כתב קדוש (ב)(ו) **למימרא דכי גילח לו בתער קאי עליו בעשה ול"ת**. דמשמע קדוש יהיה שלא יעבירנו בתער ולאו הבא מכלל עשה עשה: **תלש מירט סיפסף כל שהוא מנין ת"ל לא יעבור על ראשו** לרבות (ג) *) המעבירין: **ומאחר שסופינו לרבות כל דבר**. המעביר כדכתיב "לא יעבור", מה ת"ל "תער": **לפי שלא למדנו לתגלחת האחרונה**. של טהרה לאחר תשלום ימי נזירות שיהא בתער לפי שלא כתב אלא "וגילח את (ד) (שער) ראש נזרו" לכך כתב לך תער כאן שאינו צריך ו) ללמדך שאותה תגלחת לא תהא אלא בתער: (ה) **וללמדו ממצורע אי אפשר דאין דנין קל מחמור להחמיר עליו**. דמצורע הוי חמור לפי שהוא צריך לגלח את כל שערו כדי שיהא כל בשרו ז) (בתגלחת) מה שאין כנזיר:

*) ג"י א"מ כל [וכ"ה בכ"י]

ואין

דבי

עין משפט נר מצוה

מו א מיי' פ"ו מהל' נזירות הלכה א ופ"ה שם הלכה יא:

מז ב מיי' פ"ה מהלכות נזירות הל' יא סמג לאוין רמג:

מח ג מיי' פ"ח שם הלכה ו:

◆

פי' הרא"ש

עיקרי זקניהן לבנים ש"מ מלתחת רבי: ולסתור דהא ס"ד מלתחת רבי' כלומר דהא קי"ל מלתחת רבי דכך עלתה המסקנא: כל אחר מלאת ז' סותר' לאו דוקא סותר אלא צריך להמתין עד שיזו עליו ג' וז': אף תגלחת טהרה ז' אם גלחוהו לסטים לאחר מלאת קודם הבאת קרבנותיו משהוא תגלחתו ז' ימים: וקים להו לרבנן דכל ז' יומין אתיא מויא לכוף ראשו לעיקרו כי גלחוהו אחר מלאת נמי כיון ששיירו בו לכוף אינו סותר אבל לרבנן דאם נטמא אחר מלאת סותר ל' יום כדאיתא לעיל פ"ג א"כ בתגלחת דלאחר מלאת נמי אי הוה יליף מטומאה דאחר מלאת הוה בעי ל' יום' הלכך אוקמה כר' אליעזר' נזיר שגלח בין בזוג בין בתער או שסיפסף בידו (שפסוף) והשיר שערות חייב כדפ' בגמ' לא יעבור לרבות כל המעבירים: תלש מרט שפסף. תלש ביד מירט בסם שפסוף ביד והעביר השער. ת"ל קדוש יהיה גדל פרע שעבר על מצות עשה שצוה הכתוב לגדל שער ולא להעבירו: למימרא דכי גילח ליה בתער קאים עליה בעשה ולא תעשה' אבל בשאר נפילת שער אפי' עשה אין בו. ומתני' דמחייבה מלקות לכל המעבירים דלא [כחד] מהני תנאי דלר' יאשיה עשה הוא דאיכא בשאר מעבירים ולר' יונתן אפי' עשה ליכא' א"נ כבעין תער מודו דלקי בכל המעבירין והכא פליגי כששייר מן השער קצת ואין בהם כדי לכוף ראשו לעיקרו: מה ת"ל תער לכתוב לא יעבור שער ראשו: ללמדו ממצורע א"א. ולקמן מפרש מהיכן קים לן תער במצורע:

◆

גליון הש"ס

גמ' אין לי אלא תער. עיין סוטה דף טז ע"א:

עיין לדף מ.

מסורת הש"ס

שייך לע"א

[לעיל טז: לקמן מד. מג:]

◆

נוסחת הריב"ן

א) עיקר דיקניהון: ב) דאקדים הס"ד: ג) ל' יום: ד) שמתוך ראשו השער כל שהוא ומשמע ספסף כמו סוף: ה) ישירנו: ו) (ללמדך) ליתא בכ"י: ז) כל בשרו כדלעיל מה שאין כן בנזיר:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' לתגלחת האחרונה שהיא בתער דללמדו: (ב) רש"י ד"ה והכתיב וכו' קדוש יהיה למימרא כצ"ל וס"א: (ג) ד"ה תלש וכו' לרבות שאר כל המעבירין: (ד) ד"ה לפי וכו' וגילח את ראש נזרו כצ"ל ותיבת שער נמחק: (ה) ד"ה דללמדו וכו' מה שאין כן בנזיר:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוד"ה עיקבי וכו' אין סוף הצמר הצבוע תיבת הצבוע נמחק וצ"ל הסמוך לבהמה. א"מ: ב] ד"ה ומאי טעמא דר"א קאי אלעיל תיבת אלעיל נמחק וצ"ל אגילחוהו: ג] ד"ה וקים להו וכו' אלא כדי לכוף לכך כצ"ל: ד] בא"ד דתוך מלאת סותר שלשים כצ"ל: ה] בא"ד אבל לרבנן ודאי כיון דנטמא סותרת כצ"ל וכ"ב עי' א"מ: ו] בא"ד הוו ילפינן כל תגלחת דטומאה. תיבת דטומאה נמחק וכ"ב דסברס: ז] בא"ד וכגון שגלחוהו ביום ל"ב או ל"ג אמרו. מן תיבת ביום עד אמרו נמחק וכ"ב ב' ימים או ג' ימים אחר מלאת דמודו רבנן כצ"ל. א"מ: ח] בא"ד ושמא י"ל דמודו כעין. תיבות דמודו כעין נמחקו וכ"ב דמיירי כאן כצ"ל: ט] בא"ד אבל לרבנן דאמרי דתגלחת לא מעכבא כצ"ל: י] ד"ה והכתיב וכו' מיהא איכא בשאר מעבירין כצ"ל: כ] ד"ה ומאחר וכו' אפי' שאר מעבירין כאן הס"ד ואח"כ מה"ד מה ת"ל תער: ל] בא"ד לאשמועי' כעין תער לרבות. תיבת לרבות נמחק וכ"ב וי"ל דא"כ לכתוב משחית כצ"ל. ועי' א"מ וז"ק: מ] ד"ה שאין וכו' שבתוך נזירותו דהא איהו. תיבת איהו נמחק וכ"ב אשלו: